
Odborná porota 60. ročníku celostátní přehlídky Loutkářská Chrudim uděluje

Cenu souboru Vozichet z Jablonce nad Nisou
za herecký vklad v inscenaci Nastavte uši, pozorujte...

Cenu souboru Já a on z Nového města na Moravě
za výtvarný koncept a jeho loutkoherecké
naplnění v inscenaci Shenti Kuilei

Cenu Vladimíru Veselému za scénografii
k inscenaci Hluboko v lese

Cenu soboru Překvapení z Chlumce nad Cidlinou
za ztvárnění pověsti v inscenaci Jan za chrta dán

Cenu souboru Malé dvě z Jaroměře
za interpretaci Pohádky o veliké řepě

Cenu souboru Polehňovi z Hradce Králové
za autorské rodinné divadlo v inscenaci Kdo zachrání princeznu

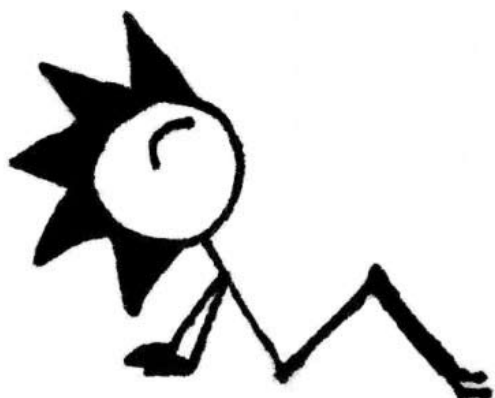
Cenu souboru Maminy z Jaroměře
za inscenaci Malá indiánská pohádka

Nominace na mezidruhovou divadelní přehlídku
Jiráskův Hronov
Malá indiánská pohádka souboru Maminy, Jaroměř

Doporučení na mezidruhovou divadelní přehlídku
Jiráskův Hronov
Kdo zachrání princeznu souboru Polehňovi, Hradec Králové
Pohádka o veliké řepě souboru Malé dvě, Jaroměř
Hluboko v lese souboru Tate Iyumni, Praha

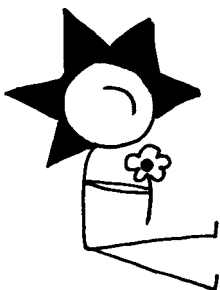

O čertovi

Soubor Na holou, Hořovice, přijel s inscenací O čertovi. Ta se bez pochyby vyznačuje překrásnou výpravou a propracovanou hudbou, kteréžto složky by klidně mohly figurovat mezi udělenými cenami jubilejní chrudimské přehlídky... kdyby. Kdyby sloužily dramaturgicky poctivě vystavené inscenaci, a tudíž fungujícím celku. Jenže to se v případě pohádky O čertovi bohužel nestalo. Dramaturgie a scénář jsou, ať už si to chceme, nebo nechceme připustit, základem každé divadelní inscenace. Okouzlení a snaha zaujmout působivým výtvarným či kvalitní živou muzikou nestačí. Téma inscenace (je-li tam nějaké) se ztrácí v záplavě rozehraných (ale nedotažených) motivů, upovídáního textu a nenaplňených situací.

Příběh samotný je řídkoučký: Malý čert jde na zkušenou mezi lidi, kde zlobí kominíky, ale díky lásce k něm kominici se změní, začne konat dobro a jeho čertovská povaha se postupně mění v člověčí. Jednoduchost fabule rozhodně nemusí být na škodu, naopak. Ale to by nesměla kontrastovat s přemírou slov, kterými je děj verbalizován, s nedořešenými či nezmotivovanými situacemi (např. zapomenutý batoh se zrcátkem na střeše, okatě předpřipravený na závěrečnou „pointu“) apod. Ať propo, situace – každá by v inscenaci měla mít svůj začátek, své naplnění a svůj konec.

Tak třeba předlouhé škodění čerta na střeších a komínch by mělo vyvolávat reakce lidí, mělo by narůstat od drobných naschválů po nějaký velký průšvih, mělo by temporytmicky gradovat, místo aby působilo monotónně, mělo by mít výraznou tečku. Práce s jednotlivými situacemi je obzvláště důležitá v inscenacích, které jsou přerušovány pravidelnými hudebními čísly. Pokud je příběhu vymyšlen rámec s holubem, který si neustále hraje sám (čímž nastartuje inscenaci dále nerozvíjeným tématem samoty), měl by mít své opodstatnění, využití a vypointování v ději. Stačí srovnat s přidáním havranem a žízňalou v pohádce O veliké řepě. Takto by se dalo pokračovat dál a dál, ale pokaždé se stejně obhlédneme k tomu jednomu a pro divadlo zásadnímu slovu: dramaturgie.

Vítek Peřina

Dva poloplastické paravány. Kopec s peklem v kořenech stromu a šedivé město.

V nich se pak hraje malými loutkami manekýnů.

Působivá detailně zpracovaná výprava inscenace O čertovi slibovala divadelní podívání s loutkami.

Dekorace a loutky a úsporné svícení dokáží vytvářet nádherné atmosféry jednotlivých ročních období: Snad jen polystyrénový sníh je zbytečný. Rozvleklému a nedramatickému textu však preciznost dekorace a loutek nepomáhá.

Pokud výprava neslouží inscenaci, nebo dokonce příběh rozmělnuje, krása a umnost výtvarného pojetí ztrácí v rámci dramatického tvaru smysl.

Tomáš Volkmer

Ošetřovna na kraji pekla

Druhý z dnešních dvou „pekelných kousků“ nám zahrál sympatický mladý soubor Arnošta

z Prahy. Název hry evokuje známý televizní seriál, v průběhu hry pak zaznamenáme celou řadu dalších odkazů na kdeco. Soubor po celou dobu rozehrává jediný základní nápad: čerti, kteří se vzepřeli pánu pekel Strastimorovi a vymanili se z pekelných služeb, provozují ošetřovnu zvířátek. Tím ovšem veškerá dramaturgie v podstatě začíná a končí. Představení připomíná spontánní dětskou hru nespoutanou pravidly, nápady se kupí bez ladu a skladu, některé samy o sobě nadchnou, jiné zklamou laciným fórkem. Děje se sice v několika momentech mírně posune – čerti doplácí na špatnou platební morálku pacientů a Strastimor jako pronajímatel prostoru na ně uvalí exekuci, před níž je v poslední chvíli zachráněn Strastimorův ztracený ocas (!), v zásadě je ale nedramatický a zdoluhavý a jeho postavám schází čitelná motivace.

Představení nese stopy osobité poetiky a je přitažlivé zejména krásnou precizně vypracovanou výpravou a kvalitní živou hudbou, obě tyto složky ovšem vzhledem k absentující dramaturgii působí poněkud samoúčelně. Ani řada nápaditých a vtipných loutkářských „vychytávek“ nedokáže potlačit otázku, čemu to všechno slouží a kam to směřuje. Zdá se, jako by soubor vymyslel základní situaci, vytvořil scénu, loutky a hudbu, přičemž vlastní text inscenace zatím ještě nebyl napsán.

Jakub Hulák

Nádherné marionety na drátě Jana Kopeckého.

Výrazné charakterizaci jednotlivých postav navíc pomáhají technologické nápady. Plastický horizont s mosaznými dvířky, rourami.

To vše stojí zajisté za pozornost.

Složitost loutek a objektů ale způsobuje neobratnosti ve vedení. Manipulace pak působí až ledabyle a potlačuje významy jednotlivých situací.

Tomáš Volkmer

CO SA MYSLÍ PUBLIKUM

O čertovi

– Pěkná harmonika.

– Tu scénu s peklem na úvod už pak nepoužili.

– Já čekala pořad víc příběh, třeba, že čerti se nesmíří s tím, že zůstal mezi lidmi.

– Hezká atmosféra těch ročních období.

– Máme tu nový Tate Iyumni?

– On ten čert moc neškodil, nebo aspoň neškodil té kominici. Takže ta jeho proměna...

– Někde moc dlouhý.

– Kolem mě všichni spali, na konci Chrudimi by měla být živější představení.

Ošetřovna

– Neurazilo.

– Taková blbůstka, ale bezva nápady.

– Lepší se, tohle bylo mnohem přesnější, než předchozí věci. Akorát je to hodně o ničem.

– Takový aktuální. Ten exekutor a nanočert a tak...

– Mně se líbil tén fór s Lenorou.

– Ten robot byl dobrej, jak z něj vylez ten malej čert.

– Bylo špatně rozumět, hlavně tam, kde měli velkou šarži (navíc zbytečnou).

– Fajn, že to bylo krátké, svižné, vtipné.

str.

2

ROKY S NĚJ

(dokončení ze Zpravodaje č. 6)

Vladimír Veselý, Jakub Veverka, Pavel Richta...

...čili Tate Iyumni. Soubor vznikl roku 1999 vlastně jako vedlejší produkt vedoucích dětského oddílu Skarabeus, zaměřeného na indiánskou a středověkou kulturu (název znamená v siouxscké lakotštině větrný vír, tornádo).

Tedy byl jeho jedinou dospělou osobností Vladimír Veselý, jenž se narodil v únoru 1963 v Mladé Boleslavi. Coby vystudovaný specialista na optiku a přesnou mechaniku pracoval ve Filmovém studiu Barrandov, ale v současnosti se žije jako propagační a reklamní grafik. Jako dítě loutkové divadlo nesnášel a neimponovalo mu ani divadlo herecké. Až když objevil tvořivá netradiční divadla, zjistil, že není divadlo jako divadlo. Na tom loutkovém ho nadchla schopnost imaginace, zkratky, vytvoření atmosféry mnohdy věrohodnější a působivější než v divadle hereckém. A začal ho i sám pěstovat.

Hned na začátku se přidal Jakub Veverka, narozený v září 1979 v Praze. Také on si nepřinesl divadlo z rodiny a přičichl k němu až na gymnáziu a při výstupech u táboráků. Vystudoval geoinformatiku a kartografii na přírodovědné fakultě UK a nyní je vedoucím odborného oddělení.

Dalším dlouholetým tahounem je Pavel Richta, narozený koncem května 1982 v Praze, který se k divadlu dostal v kroužcích na základní a střední škole. Věnuje se také hereckému divadlu, pantomimě a přednesu.

Dnes jde v Tate Iyumni o velmi kolektivní práci, při níž se na všem podílejí také další členové souboru: společně vymýšlejí námět, tvoří scénář, vyrábějí loutky a výpravu a vesměs mluví i do režie.

Z jejich dosavadních 18 inscenací se na LCH dostali roku 2005 marionetová Dva havrani a 2007 maňásková Černá kukla. Teprve něžný marionetový horor Krvavé koleno roku 2009 však znamenal nesporný triumf. Aktuální, nevtíravě angažovaná Vlna o rok později sice těchto kvalit nedosáhla, ale byla dalším inspirativním pokusem o autorské experimentální loutkové divadlo s nově objevovanými tradičními loutkářskými postupy, čehož se snad můžeme nadít i v jejich letošní drobničce Hluboko v lese.

I svými zatím nemnoha účastmi ovlivnil soubor podobu LCH a českého loutkářství: především schopností vykreslit situace pomocí loutkového obrazu s řadou zdánlivě nedůležitých, ve skutečnosti však tematicky relevantních detailů, schopností obrazem a temporytmem přesně vystihnout určitou náladu či atmosféru a také svým decentním upozaděním loutkoherců, aniž by cílem bylo jejich iluzivní zakrývání.

Luděk Richter

Podrobnosti lze nalézt v publikacích 50 Loutkářských Chrudimí a Loutkářská Chrudim 2001–2011.

DÁŠKUZĚ

Poslední diskuze začala dříve než obvykle, lidé se sešlo méně než obvykle (ač více než včera), ale mluvili rádi a hodně. Asi proto, že bylo o čem.

První přišel na přetřes příběh O čertovi souboru Na holou. Oceněna byla působivá výprava, propracované loutky i zajímavá hudební složka, fungující celek se ale nepodařilo získat. Obrazy byly působivé, ale nepropojily se v celek (minimálně do zimy), krásná atmosféra, samotný příběh, ale řídký. Přesto i mnohomluvný. Navíc bylo nabídnuto několik dílčích motivů jednotlivých postav či prostředí – nedokončený byl příběh holoubka (jehož význam byl nejasný. Byl tam kvůli pubertákům? Navíc bylo upozorněno na až sebezničující práci s hlasem jeho představite-

le.), příběh kočky shozené do komína (nemohla např. vyběhnout černá?). Některé momenty základní dějové linie nebyly akcentovány, a tak zanikly. Dlouho trvalo, než se něco začalo dít – až do zimy to jen tak uplývalo. Čertovo škodění bylo zdouhavé a bez gradace, scéna s prádlem nedopracovaná. Spousta nezodpovězených otázek: Proč čerti škodí právě kominíkům? Proč čerta přestalo bavit škodit? Proč čertům v pekle nevadí, že je opustil a stal se kominíkem? Chybí silnější konflikt.

Scéna, ač velmi precizně provedená, nedává podle diskutujících moc hracích prostorů. Malé loutečky jsou vhodné spíše pro animovaný film, vedení rukou herce (ač v rukavici) je příliš „humpolácké“.

Hudební složka byla pojmenována jako velmi výrazná, s jasným autorským stylem, mnohdy ale prodlužující a zatěžující vyprávění příběhu. Někteřím se zdálo, že zpěvačka nekomunikuje

s diváky, hraje a zpívá krásně, ale tak trochu mimo vše ostatní. Přes všechny problémy byla snaha udělat představení pro děti s jemným příběhem vnímána jako sympatická a byl zdůrazněn i zřejmý potenciál souboru.

Ošetřovna na kraji pekla (tedy ne Nemocnice na kraji města, jak se snažili plíživě a rafinovaně po částech podsunout souboru Ivanka Faitlová a Štěpán Filčík) souboru Arnošta má podle diskutujících překvapivě podobný problém jako předchozí inscenace. Velmi sympatická výprava i hudební složka, nicméně chybí dramaturgie. Co se to tam vlastně dělo? Někomu přišel příběh překotný, nevystavený, aktualizace možná zbytečná. Skoro vše prý bylo řečeno, ale ne všemu bylo rozumět. To ovšem souvisí i s nepřilíživě šťastnou šarží některých herců – ať v mluvě, či ve zpěvu. Důvod, proč čerti léčí zvířátka, pro některé zanikl. Problematické je i vnímání dob-

ra (čerti-doktoři, z nichž ale jeden hodlá zvířata spíše uvařit a sníst, další dva tak nějak upatlaně léčí a vymáhají poplatek) či zla (vládce pekla prapodivně se objevující a pohybující, navíc s jemným hlasem, který ale je v podstatě podnikatelem s právem na peníze za pronájem). Nejasné je téma ocasu vládců – nejprve je jen tak zmíněna jeho absence, v závěru, kde ho doktoři vydolují z nemocné žáby, jde najednou o stěžejní záležitost, díky níž se vše vyřeší. Jednotlivé etudy se zvířaty byly vnímány jako nápadité, některé

by stály za propracování. Hodně se mluvilo např. o housence (která se drbala a drbala současně) a wasabi-blechách – jedna z neefektivnějších scén, nicméně až moc dlouhá. Vlastní (ač patrně jen ve vtipu vyřčené) označení inscenace za politickou satiru souboru neprospělo. A pozor také na laciné fóry.

Ač scéna i loutky byly pěkné, v kombinaci se svícením marionety zanikaly na barevném pozadí. Občasné technické problémy a místy dost komplikovaná hudba zapřičiňovaly řadu pauz, které

také představení ublížily. Vráta Šrámek dokonce tvrdil, že na jevišti vyrostl „palmový les“.

Na závěr Vítek Peřina upozornil, že oba soubory zdánlivě dostaly na holou, ale to proto, že jde o zkušené, talentované tvůrce, kteří si dokážou kritické připomínky přebrat a zúročit v další práci. Obě představení potěšila diváky a bylo fajn, že se sešla v poslední den. Pak se tleskalo. A za rok si zase popovídáme.

Zapsal -frk

Vážení a přemilí účastníci jubilejní 60. Loutkářské Chrudimi

Jako porota jsme na veřejných diskuzích každou debatu o konkrétním představení začínali „výkopem“ témat, která jsme považovali za důležitá. Míř byl ve „hře“, kterou jsme společně „hráli“ pro náš společný zájem, a tím, a věřím, že bude, divadlo s loutkou. Pozice, ze které jsme se k vám – členům divadelních souborů – snažili mluvit, je společná pro profesionály i amatéry. Je to fantazie, inspirace, pokora a zodpovědnost vůči tomu, co na divadle děláme. Žádná všespasitelná pravidla a zaručené návody, jak „je to správně“, neexistují, i když by bylo náramně jednoduché to takto pojmut. Jako člen několika posledních porot, letos jako její předseda a zároveň profesí muzikant si dovoluji ten „poslední výkop“ pojmut v hudebním podobenství fugy s jejími částmi – expozice, provedení, repríza.

Všichni, co děláme divadlo s loutkou, jsme součástí polyfonie divadelních jazyků, stylů a žánrů. Autoři jednotlivých složek divadelního výrazu pak jednotlivými hlasy inscenačního kontrapunktu.

Mluvím proto o fuze, v jejíž expozici předkládáme tato témata:

- víra v magii a moc loutky – s protivětou – ve všech jejích podobách;
- pokora a odpovědnost vůči těm, pro něž divadlo chci hrát, a vůči tomu, co na divadle dělám – s protivětou, že to není ani zbabělost, ani impotence;

- občasná lehkost bytí loutkového divadla pro děti – s protivětou: taky jsme byli dětmi a zase jimi budeme;
- inspiraci, fantazii někdy neporučíš – s protivětou, že ilustrace je jen jednou z možností sdělování (konec konců jsme jí obklopeni), ale divadlo má i jiné, silnější možnosti sdělování, jen jim věřit;
- divadelní srdce, myšlení, tělo, ruce jsou nesmírně citlivou anténou, která vysílá i přijímá, přijímá i vysílá...

Provedení této fugy je otázkou věcí příštích, je na nás všech.

A repríza? Až nastane její čas, nahradí ji nová expozice k této věčné fuze všech typů a žánrů loutkového divadla. Ale pouze potud, pokud nastane provedení té současné.

Porota 60. Loutkářské Chrudimi všem souborům děkuje za společný „jam session“ a věříme, že ten příští přinese spoustu nové „muziky“ v opravdu plném aranžmá všech hlasů. Pak budeme moci Loutkářské Chrudimi popřát minimálně dalších 60 let.

V Chrudimi 6. 7. 2011

předseda odborné poroty Vratislav Šrámek

